

CHET TILLARINI O'RGANISHNING SAMARALI USULLARI

**Hasanova Mohinur Qo'qon universiteti
Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi talabisi,
Mamaziyayev Olloberdi
Qo'qon universiteti dotsenti, f.f.n.**

Annotatsiya. Hozirgi kunda chet tillarini o'rganish juda dolzarb masala bo'lib kelmoqda. Dunyo davlatlari asta-sekinlik bilan ingliz tilini o'rganishga e'tibor qaratmoqda. Ushbu maqolada chet tili, xususan, ingliz tili va boshqa tillarni tez va oson o'rganishning bir necha samarali usullari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: chet tili, o'rganish usullari, takrorlash, til muhiti, lug'atlar, grammatik qoidalar, og'zaki nutq, TOEFL, IELTS, CEFR sertifikati, Duolingo ilovasi, AccellaStudy, Busuu ilovasi, Memrise.

Til o'rganish kishidan uzoq sabr-matonat talab qiladigan mashaqqatli jarayondir. Bugungi kunda mamlakatimizda chet tillari, xususan, ingliz tili o'rganishga bo'lgan e'tibor kuchaymoqda. Darhaqiqat, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 19-maydagi "Xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirishni samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 312-sonli qaroriga asosan boshlang'ich sinflardan oq ingliz tilini o'rganish joriy etildi. [1;45] Zamon talabi o'laroq, ko'pchilik yoshlar o'z diqqat-e'tiborlarini tilni tez va oson o'rganishga qaratmoqdalar. Ko'plab yangi til o'rganuvchilar chet tilini qanday tartibda o'rganish va qanday uslublarini qo'llash samarali bo'lishi haqida bilishmaydi. Chet tilini qisqa muddatda ravon o'rganish uchun quyidagi usullarni qo'llash foydadan xoli bo'lmaydi deb ta'kidlanadi:

1.O'ziga ishonchni oshirish.

Chet tilini o'rganishni maqsad qildingizmi, aslo qo'rqmang. O'z imkoniyatlaringizga ishonib. Uzundan-uzoq grammatik qoidalar-u, lug'atlar yodlashdan qo'rqmang. Siz buni uddalaysiz.

2.Aniq bir maqsad sari harakatlanish.

Agar tilni nima maqsadda o'rganayotganingizni aniqlab olsangiz, uni o'zlashtirish osonroq bo'ladi ya'ni kimdir yaxshi o'qib universitetga kirmoqchi, kimdir esa TOEFL, IELTS yoki CEFR sertifikatlarini olmoqchi, yana kimdir chet tilini o'rganib, o'z kariyerasini rivojlantirmoqchidir. Albatta o'z oldingizga maqsad qo'ying va uni ortidan boring.

3.Lug'atlar va grammatik qoidalar yod olish.

Hech bir tilni lug'at yodlamasdan o'rganib bo'lmaganidek, grammatik qoidalarsiz ham mukammal darajaga yetib bo'lmaydi. Balki bular zerikarli tuyular ammo siz ularni turli xil o'yinlar yoki yoqimli mashg'ulotlar bilan bog'lab o'rgansangiz bundan rohatlanishingiz tabiiydir.

4.Turli til o'rgatuvchi dastur va saytlardan foydalanish.

Hozirda ijtimoiy tarmoqlarda turli xildagi til o'rgatuvchi sayt, dasturlar mavjud. Misol tariqasida, "Hello Talk", "Duolingo" yoki "15 tilda o'qitish" ilovalarini aytishimiz mumkin. Ulardan oqilona foydalanilsa albatta o'z samarasini ko'rsatadi.

5.Takrorlash.

Abu Rayhon Beruniy "Bilim qaytarish va takrorlash mevasidir" deb ta'kidlagan. Zero, o'qib, yod olgan narsalarimizni takrorlamas ekanmiz, ular uzoq muddat xotiramizda saqlanib qolmaydi. Yangi so'zlarni audio ko'rinishida, uyali aloqa vositalari hamda zamonaviy gajetlar yordamida mutazam tinglash orqali lug'at boyligini oshirib borishga samarali tarzda erishishimiz mumkin.

6.Til o'rganishni hobbiryga aylantirib olish.

Til o'rganish kishilik jamiyatidagi bag'oyat muhim sohalardan hisoblanadi. Muloqot vositasi tilni tabiiy muhitda (oilada, jamoatchilik orasida) yoki uyushgan holda (darsda) amaliy egallash mumkin. Til hodisalariga oid bilimlar esa nazariy jihatdan o'rganiladi. Xalqaro munosabatlar avj olgan zamonamizda tillarni bilish, ayniqsa, ko'p tillilik (poliglossiya) ulkan ahamiyat kasb etmoqda. [3;18] Agar siz til o'rganishni o'z sevgan mashg'ulotingizga aylantirsangiz, uni o'zlashtirish yanada oson va maroqli bo'ladi. Shunday ekan o'z shug'ullanayotgan ishingizdan zavqlaning. Hech qachon tushkunlikka tushmang.

Bundan tashqari, bepul ilovalar orqali xam turli chet tillarini o'rganish mumkin. Ushbu bepul ilovalar yordamida til o'rganishning qulayligi shundaki, ular har doim siz bilandir. Uchrashuvdan besh daqiqa oldin bo'ladimi yoki taksi kutib turgan paytingizdami, ularni ochib nimadir o'rgansangiz bo'ladi.

Quyida ilovalardan foydalanib ko'plab, jumladan, ingliz, ispan, fransuz, italyan, nemis, irland, golland, rus, xitoy tillarni o'rganishingiz mumkin:

Duolingo ilovasi - bu ilova orqali til o'rganishni boshlash jarayoni muvaffaqiyatli tarzda amalga oshirilishi mumkin. Shunchaki ilovani ochib, o'rganmoqchi bo'lgan tilingizni tanlaysiz va dars boshlanadi. Akkaunt ochib o'tirishingiz shart emas, lekin akkaunt yaratsangiz, o'rganish jarayonini saqlash va kuzatib borishingiz mumkin bo'ladi. O'rganish mumkin bo'lgan tillar: ispan, fransuz, nemis, xitoy, ingliz, yapon koreys, italyan, portugal, golland, irland, shved, turk, norveg, ukrain, rus, polyak, hind, vetnam, venger, grek, indonez, chex. Duolingodan onlayn yoki Android, iOS va Windows uchun ilovalar orqali foydalanish mumkin.

Duolingo: Learn Languages Free

Top Developer

Duolingo Education Education

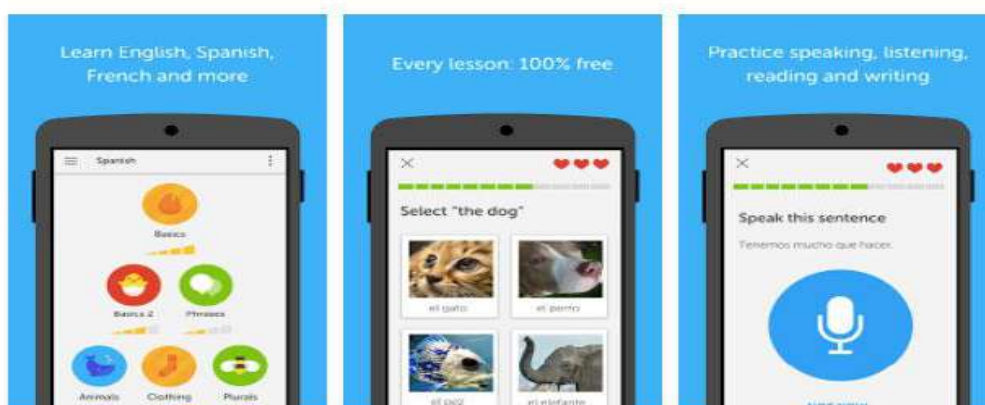
★★★★★ 2,593,132

Everyone

This app is compatible with your device.

Add to Wishlist

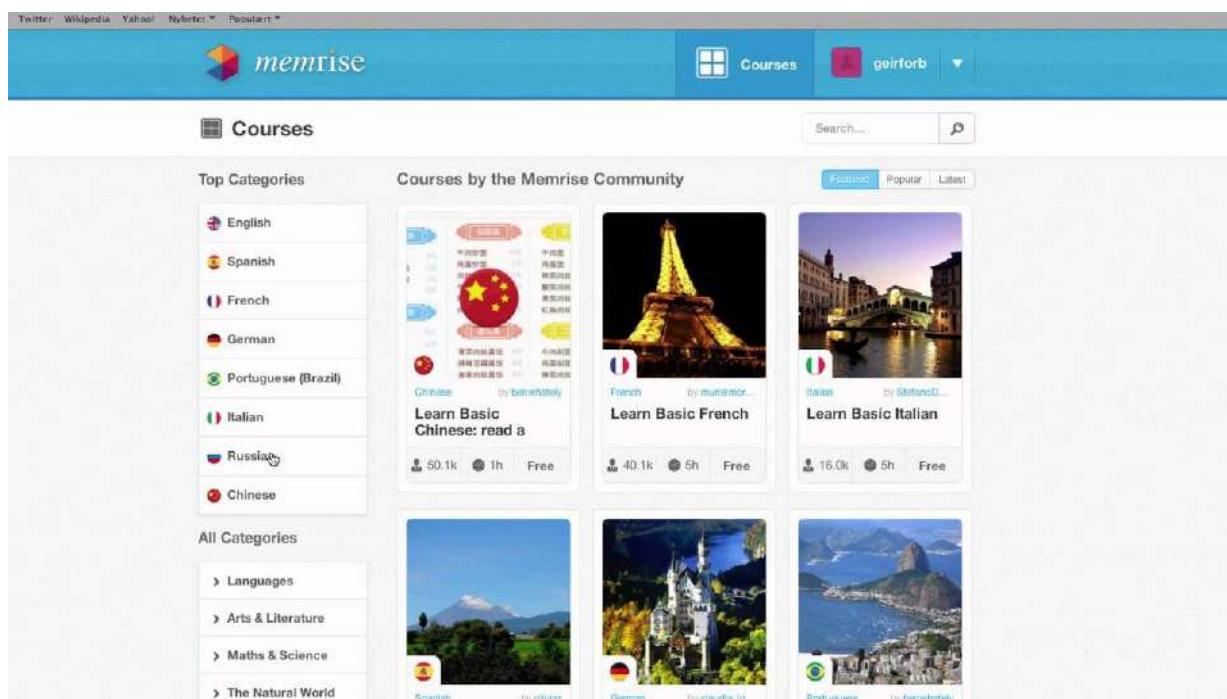
Install

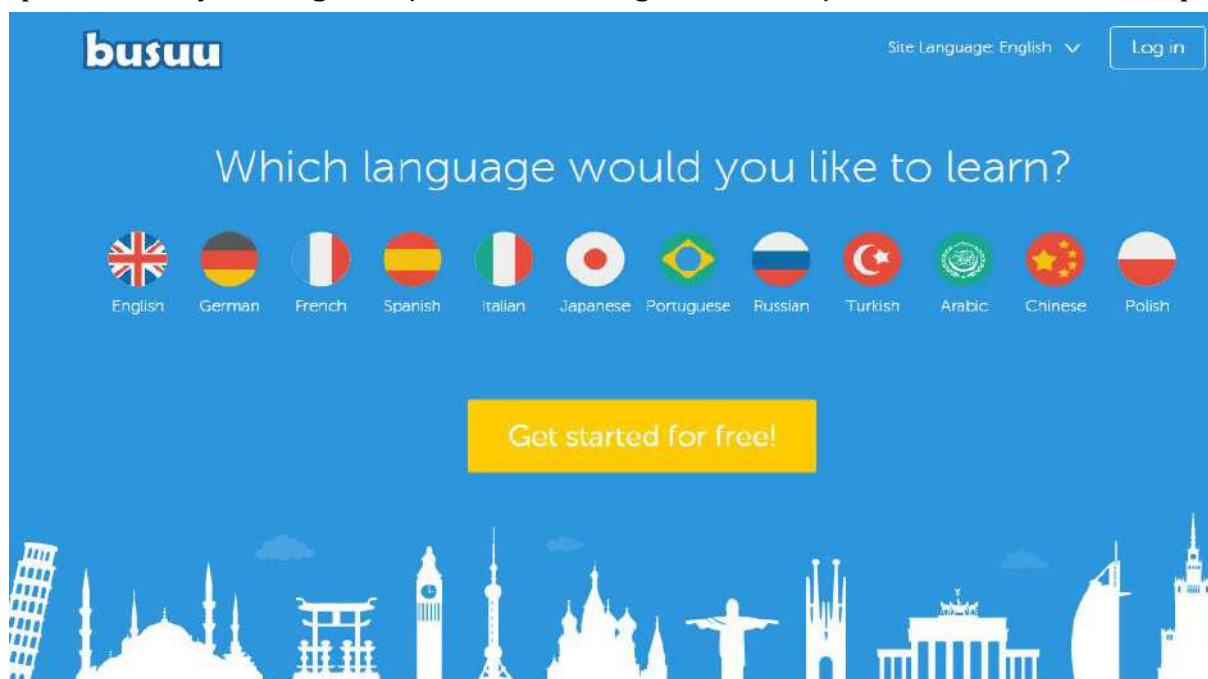
Memrise - til o'rgatuvchi yana bir bepul ilova. Bu ilova orqali til o'rganish Duolingo ilovasiga qaraganda biroz murakkabdir. Ammo ilovadan foydalanish osonligi, oflayn kurslar bilan ta'minlashi sababli foydalanuvchiga ko'plab tillarni o'rgata oladi. Darslarni dastlabki yoki to'g'ridan-to'g'ri yuqori bosqich bilan boshlash mumkin. Memrise'ning o'ziga xos tomoni foydalanuvchiga yangi so'z va iboralarni o'rgatish usulidadir. Dasturda, shuningdek, tarjimalar orqali o'qitish usuli ham mavjud. O'rganish mumkin bo'lgan tillar: ingliz, fransuz, ispan, golland, portugal, norveg, yapon, koreys, island, arab, turk, nemis, shved, polyak,

italyan, xitoy, rus, mo'g'ul. Memrise'dan Android, iOS uchun ilovalaridan, shuningdek, veb-brauzer orqali onlayn foydalanishingiz mumkin.

Busuu - ilovasidan foydalanish oson hamda ilova turli xil darajadagi til o'rganuvchilar uchun juda qulaydir. Foydalanuvchi shunchaki ro'yxatdan o'tib, o'rganmoqchi bo'lgan tili va darajasini tanlaydi. Ilova foydalanuvchiga gaplar ichidagi so'z va so'z birikmalarini o'rgatadi, so'ngra bosqichma-bosqich test ko'rinishida imtihondan o'tkazadi. O'rganish mumkin bo'lgan tillar: nemis, ispan, portugal, fransuz, ingliz, italyan, rus, polyak, turk, yapon, xitoy. Busuu bilan Android, iOS yoki internet vositasida tilni o'rganish mumkin.

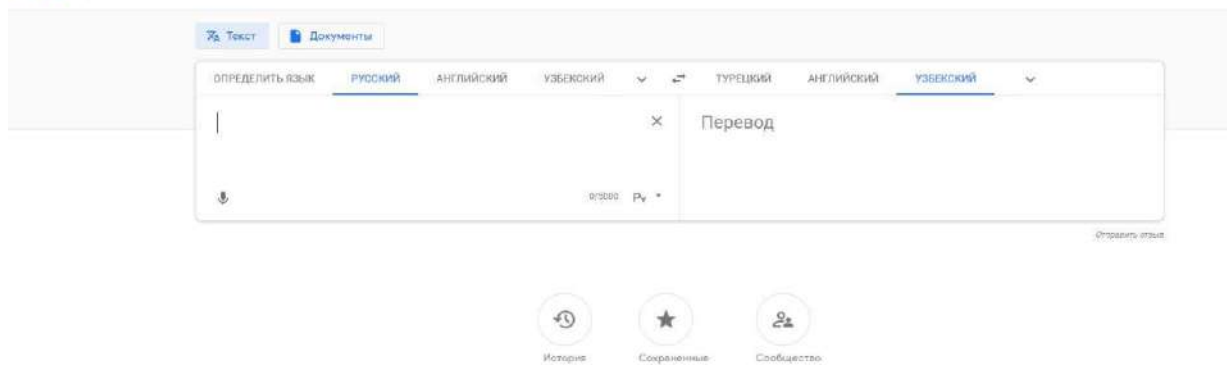

Ko'pgina tillarni o'rgatuvchi ilovalar foydalanuvchiga mashqlar bajarish orqali tilni o'rgatadi, Google Tarjimon esa yozish va kiritilgan matni aynan o'sha tilda ravon va to'g'ri o'qilishiga yordam beradi Audio tugma bosish orqali speaker matni 2 xil formatda (tez, sekin) o'qishni boshlaydi. Google Tarjimonda, shuningdek, so'z va jummalarni terib kiritish, qo'lda

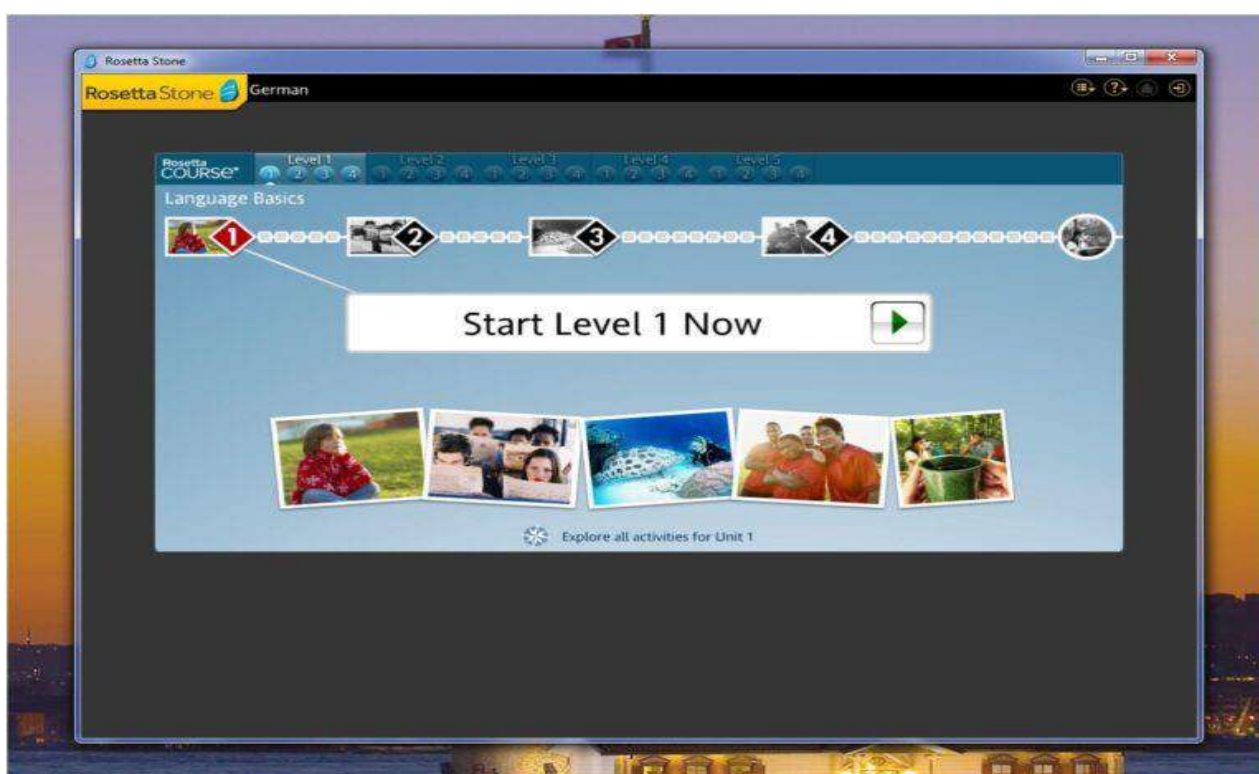

yo'zish va gapirish orqali tarjima qilish mumkin. Ilovadan internetga ulanmagan holda ham foydalanish mumkin (faqat til paketini oldindan yuklab olishni unutmang). Bundan tashqari, Google Tarjimonda har qanday matnni kamera orqali rasmga olib tarjima qilish mumkin (bunda dastur faqat bir necha tillardan tarjima qila oladi). Google Tarjimon juda ko'plab tillarda ishlay oladi, shu jumladan o'zbek tilida ham. Ilovadan Android va iOS tizimlari orqali foydalanish mumkin.

Google Переводчик

Rosetta Stone tillarni o'rganish uchun professional darajadagi servis. Ilova, asosan, sayohat davomida ko'p qo'llaniladigan so'z va iboralarni o'rgatadi. Shuningdek, restoran, mehmonxonalar va sayohat bilan bog'liq asosiy so'z va birikmalardan iborat so'zlashgich bor va bu sayohatga chiqqanlar uchun juda foydali. Agar foydalanuvchi xohlasa, rang, valyuta va xaridga oid lug'atlarni sotib olishi mumkin. O'rganish mumkin bo'lgan tillar: ispan, ingliz, fransuz, yapon, italyan, nemis, xitoy, portugal, rus, arab, koreys, golland, yunon, hind, irland, fors, polyak.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlab o'tish joizki, rivojlanayotgan mamlakatimizga biroz bo'lsada o'z hissamizni qo'shish, yoshlarga yaratib berilayotgan imkoniyatlardan oqilona foydalanish maqsadida chet tilini o'rgansak, biz ham kelajagi porloq yoshlarga aylanish uchun o'z imkoniyatlarmizni kengaytirgan bo'lamiz. Chet til o'rganish ko'p qirrali ta'limot bo'lib, bu jarayonda inson murakkab psixologik o'zgarishlarni boshdan kechiradi. Jumladan ona tili bilan chet tilini taqqoslash jarayoni yuzaga keladi. Bu jarayonda o'rgatishning turli metod va texnologiyalaridan foydalaniladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida chet til bilan ona tilini taqqoslab o'rgatish samarali natijadir. Chet tilini o'rganishda oldingizga aniq maqsad qo'yish, yangi so'zlarni davomiy takrorlab borish, fursat bo'lganda uyalmasdan muloqot qilish, chet tilini o'rganish jarayonini hayotingizga moslashtirib borish va nihoyat, texnologiyadan samarali foydalanishni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori.
2. O'. Hoshimov, I.Yoqubov. Ingliz tili o'qitish metodikasi. – Toshkent – 2003.
3. J. Jalolov. Chet tilini o'qitish metodikasi. 2012.
4. chet+tilini+o%27rganishni+samarali+usullari&rlz=1C11XYC_ruUZ979UZ980&o